



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2016. november 10.*

„Előzetes döntéshozatal — Szerzői jog és szomszédos jogok — Oltalom alatt álló művek bérleti és haszonkölcsönzési joga — 2006/115/EK irányelv — Az 1. cikk (1) bekezdése — Művek többszörözött példányainak haszonkölcsönzése — A 2. cikk (1) bekezdése — Haszonkölcsönzés — Könyv többszörözött példányának digitális formában történő haszonkölcsönzése — Közkönyvtárak”

A C-174/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Rechtbank Den Haag (hágai bíróság, Hollandia) a Bírósághoz 2015. április 17-én érkezett, 2015. április 1-jei határozatával terjesztett elő az előtte

a **Vereniging Openbare Bibliotheken**

és

a **Stichting Leenrecht**

között,

a **Vereniging Nederlands Uitgeversverbond**,

a **Stichting LIRA**,

a **Stichting Pictoright**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, M. Vilaras, J. Malenovský (előadó), M. Safjan és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. március 9-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: holland.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Vereniging Openbare Bibliotheken képviselőjében P. de Leeuwe és D. Visser advocaten,
- a Vereniging Nederlands Uitgeversverbond képviselőjében C. Alberdingk Thijm és C. de Vries advocaten,
- a Stichting LIRA és a Stichting Pictoright képviselőjében J. Seignette, M. van Heezik, G. van der Wal és M. Kingma advocaten,
- a cseh kormány képviselőjében S. Šindelková, D. Hadroušek és M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében T. Henze, J. Möller és D. Kuon, meghatalmazotti minőségben,
- a görög kormány képviselőjében G. Alexaki, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében D. Segoin, G. de Bergues és D. Colas, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: S. Fiorentino és A. Collabolletta avvocati dello Stato,
- a lett kormány képviselőjében I. Kalniņš és D. Peļše, meghatalmazotti minőségben,
- a portugál kormány képviselőjében L. Inez Fernandes és T. Rendas, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság Kormányának képviselőjében J. Kraehling, meghatalmazotti minőségben, segítője: N. Saunders barrister,
- az Európai Bizottság képviselőjében F. Wilman, T. Scharf és J. Samnadda, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. június 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167. 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2008. L 314., 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.) 4. cikke (1) bekezdésének, továbbá a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 28. o.) 1. cikke (1) bekezdésének, 2. cikke (1) bekezdése b) pontjának és 6. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Vereniging Openbare Bibliotheken (a közkönyvtárak egyesülete, a továbbiakban: VOB) és a Stichting Leenrecht (haszonkölcsönzési jogi alapítvány, a továbbiakban: Stichting) között a 2006/115 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő kizárólagos haszonkölcsönzési jog esetleges megsértése tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

3 A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Genfben, 1996. december 20-án elfogadta a WIPO szerzői jogi szerződését (a továbbiakban: a WIPO szerződés; kihirdette: a 2004. évi XLIX. törvény). Ezt a szerződést az Európai Közösség nevében a 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozat (HL 2000. L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.) hagyta jóvá.

4 E szerződés 7. cikkének (1) bekezdése így fogalmaz:

„A

(i) a számítógépi programok,

(ii) filmalkotások és

(iii) ahogy azt a Szerződő Felek nemzeti joga szabályozza, a hangfelvételeken rögzített művek

szerezőinek kizárólagos joga, hogy engedélyezzék műveik eredeti, illetve többszörözött példányainak a nyilvánosság számára történő kereskedelmi bérbeadását.”

5 A WIPO szerződést elfogadó diplomáciai konferencia más dokumentumok mellett elfogadta „A 6. és a 7. cikkhez [fűzött] közös nyilatkozatokat” (a továbbiakban: a WIPO szerződéshez csatolt közös nyilatkozat) is, amely a következőképpen szól:

„A terjesztési és többszörözési [helyesen: bérleti] joggal kapcsolatban az e cikkekben alkalmazott »többszörözött példányok« és »eredeti és többszörözött példányok« kifejezések kizárólag azokra a többszörözött példányokra vonatkoznak, amelyeket tárgyi formában lehet forgalomba hozni.”

Az uniós jog

A 2001/29 irányelv

6 A 2001/29 irányelv (2) és (9) preambulumbekzdése értelmében:

„(1) Az Európai Tanács 1994. június 24–25-i korfui ülésén hangsúlyozta, hogy az információs társadalom európai fejlődésének elősegítése érdekében szükséges egy közösségi szintű, átfogó és rugalmas szabályozási keret létrehozása. Ehhez többek között az új termékek és szolgáltatások belső piacának kialakulása is szükséges. E szabályozási keret létrehozása céljából több fontos közösségi jogi rendelkezést elfogadtak már, és továbbiak elfogadása folyamatban van. A szerzői jog és a szomszédos jogok e tekintetben fontos szerepet játszanak, mivel ezek védik és ösztönzik az új termékek és szolgáltatások fejlesztését és forgalmazását, valamint azok alkotói tartalmának létrehozását és felhasználását.

[...]

(9) A szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. Az általuk nyújtott védelem hozzájárul az alkotó tevékenység fenntartásához és fejlődéséhez a szerzők, az előadóművészek, az előállítók és a fogyasztók, valamint a kultúra, az ipar és a nagyközönség érdekében. A szellemi tulajdon ennek megfelelően a tulajdon részeként nyert elismerést.”

7 Ezen irányelv 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv – a 11. cikkben említett esetek kivételével – nem érinti és semmilyen módon nem befolyásolja

[...]

b) a bérleti és haszonkölcsönzési joggal, illetve a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokkal [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti és haszonkölcsönzési joggal, illetve a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokkal];

kapcsolatos hatályos közösségi rendelkezéseket.

[...]”

8 Az említett irányelvnek „A terjesztési jog” című 4. cikke a következőképpen szól:

„(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.

(2) A terjesztési jog nem merül ki [az Unió] belül a mű eredeti vagy többszörözött példánya tekintetében, kivéve ha annak első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását [az Unió] belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte.”

A 2006/115 irányelv

9 A 2006/114 irányelv kodifikálta és hatályon kívül helyezte a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelvet (HL 1992. L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.).

10 A 2006/115 irányelv (2)–(5), (7), (8) és (14) preambulumbekkezdése a következőképpen fogalmaz:

„(2) A szerzői művek és a szomszédos jogi teljesítmények bérlete és haszonkölcsönzése különösen a szerzők, az előadóművészek, valamint a hangfelvétel-előállítók és filmelőállítók számára egyre jelentősebb szerepet tölt be. A szerzői jogi kalózkodás egyre növekvő veszélyt jelent.

(3) A szerzői művek és a szomszédos jogi teljesítmények számára a bérleti jog és haszonkölcsönzési jog által biztosított megfelelő védelem, illetve a szomszédos jogi teljesítmények számára a rögzítés, a terjesztés, a sugárzás és a nyilvánosságához közvetítés joga által biztosított megfelelő védelem alapvető jelentőségű [az Unió] gazdasági és kulturális fejlődése szempontjából.

(4) A szerzői jog és a szomszédos jogok által biztosított védelemnek alkalmazkodnia kell az új gazdasági fejleményekhez, így például az új felhasználási módokhoz.

(5) A szerzők és előadóművészek alkotó és művészi tevékenysége megkívánja, hogy további alkotó és művészi tevékenységük biztosítása érdekében megfelelő jövedelmük legyen; a hangfelvételek és filmek előállításához szükséges ráfordítások különösen jelentősek és kockázatosak. E jövedelem és a ráfordítás megtérülésének lehetősége csak akkor biztosítható hatékonyan, ha a jogosultak megfelelő jogi védelemben részesülnek.

[...]

- (7) A tagállamok jogszabályait úgy kell egymáshoz közelíteni, hogy az ne legyen ellentétes olyan nemzetközi egyezményekkel, amelyeken számos tagállam szerzői és szomszédos joga alapul.
- (8) [Az uniós] jogi keret a bérleti jog és haszonkölcsönzési jog, valamint a szomszédos jogok terén annak meghatározására korlátozható, hogy a tagállamok biztosítják a bérleti jogot és haszonkölcsönzési jogot a jogosultak meghatározott körének, továbbá biztosítják a rögzítés, a terjesztés, a sugárzás és a nyilvánossághoz történő közvetítés jogát a szomszédos jogok terén a jogosultak meghatározott körének.

[...]

- (14) Szükséges legalább a szerzők jogainak védelme a nyilvános haszonkölcsönzés tekintetében különleges szabályozás bevezetésével. A nyilvános haszonkölcsönzés kizárólagos joga alóli kivételeknek összhangban kell lenniük különösen a Szerződés 12. cikkével.”

11 Ezen irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E fejezet rendelkezéseinek megfelelően és az 6. cikk rendelkezéseire is figyelemmel, a tagállamok biztosítják a jogot a szerzői jogi védelemben részesülő művek eredeti vagy többszörözött példányai és egyéb, a 3. cikk (1) bekezdésében meghatározott védelem alatt álló teljesítmények bérbeadásának és haszonkölcsönbe adásának engedélyezésére, illetve megtiltására.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt jogok nem merülnek ki a 3. cikk (1) bekezdésében említett szerzői jogi védelemben részesülő művek vagy egyéb védelem alatt álló teljesítmények eredeti vagy többszörözött példányainak eladása vagy egyéb terjesztése által.”

12 Az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) »bérlet« a határozott időre történő használatba adás közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi előny érdekében;
- b) »haszonkölcsönzés« a nyilvánosság számára nyitva álló intézmény útján határozott időre történő használatba adás, amely sem közvetlenül, sem közvetetten nem irányul gazdasági vagy kereskedelmi előny szerzésére;

[...]”

13 Ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„A tagállamok a nyilvános haszonkölcsönbe adás tekintetében kivételeket határozhatnak meg az 1. cikkben foglalt kizárólagos jog alól, amennyiben legalább a szerzők e haszonkölcsönbe adás ellenében [helyesen: címén] díjazásban részesülnek. A tagállamok szabadon, kultúrpolitikai célkitűzéseiknek megfelelően határozhatják meg e díjazás mértékét.”

A holland jog

- 14 Az 1912. szeptember 23-i Auteurswet (a szerzői jogról szóló törvény, a továbbiakban: Aw) 10. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E törvény alkalmazásában irodalmi, tudományos vagy művészeti művek:

1. a könyvek, brosrák, újságok, folyóiratok és minden egyéb írásmű;

[...]

valamint általában bármely irodalmi, tudományos vagy művészeti termék függetlenül attól, hogy milyen módon, illetve formában jut kifejezésre.”

- 15 Az Aw 12. cikke előírja:

„(1) Valamely irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás nyilvánosságra hozatala különösen:

[...]

3° az építészeti és az iparművészeti alkotások kivételével a mű jogosult által vagy az ő hozzájárulásával forgalomba hozott példánya egészének vagy valamely részletének, illetve többszörözött példányának bérbeadása vagy haszonkölcsönzése;

[...]

(3) Az (1) bekezdés 3. pontja értelmében vett »haszonkölcsönzés« a nyilvánosság számára nyitva álló intézmény útján határozott időre történő használatba adás, amely sem közvetlenül, sem közvetetten nem irányul gazdasági vagy kereskedelmi előny szerzésére;

[...]”

- 16 Az Aw 15c. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Nem minősül az irodalmi, tudományos vagy művészeti művön fennálló szerzői jog megsértésének a mű jogosult által vagy az ő hozzájárulásával forgalomba hozott példánya egészének vagy valamely részletének, illetve többszörözött példányának a 12. cikk (1) bekezdésének 3. pontja szerinti haszonkölcsönzése, amennyiben a kölcsönadó vagy az általa ezzel megbízott személy méltányos díjazást fizet. [...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 A VOB valamennyi közkönyvtár érdekeit képviseli Hollandiában.
- 18 E könyvtárak papíralapú könyveket adnak haszonkölcsönbe, és ezért egy átalányösszeget fizetnek a Stichtingnek, a haszonkölcsönzés címén fizetett díjak beszedésével megbízott alapítványnak.
- 19 A Stichting a beszedett díjakat a felosztást szabályozó rendelet alapján közös jogkezelő szervezetek – így a Stichting LIRA, amely az irodalmi, a színházi és a színházi zeneművekkel kapcsolatos jogokat gyakorló közös jogkezelő szervezet, és a Stichting Pictoright, amely a vizuális művekkel, valamint plasztikai művészek, fényképészek, illusztrátorok, dizájnerek és építészek által létrehozott alkotásokkal kapcsolatos jogokat gyakorló közös jogkezelő szervezet – közreműködésével szétosztja a jogosultak között.

- 20 A holland jogszabály értelmében a haszonkölcsönzés címén fizetendő díjazás összegét az igazságügyi miniszter által e célból kijelölt alapítvány, a Stichting Onderhandeligen Leenvergoedingen (a továbbiakban: StOL) határozza meg.
- 21 Habár a StOL keretein belül 2004 óta vitatott az a kérdés, hogy az e-könyvek digitális haszonkölcsönzése az Aw 15c. cikkében szereplő kivétel alá tartozik-e, a StOL igazgatótanácsa a 2010. március 24-i ülésén végül úgy döntött, hogy nemleges választ ad erre a kérdésre.
- 22 Az oktatási, kulturális és tudományügyi minisztérium (Hollandia) kérésére az Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam (az amszterdami egyetem információs jogi intézete, Hollandia) és a SEO tanulmányiroda továbbá készített egy jelentést, amely szintén arra a következtetésre jutott, hogy az e-könyvek könyvtárak általi digitális haszonkölcsönbe adása nem tartozik az említett kivétel alá.
- 23 E jelentés alapján a holland kormány a könyvtárakról szóló törvénytervezetet fogalmazott meg, amely az e-könyvek távolból történő digitális haszonkölcsönzésére nemzeti digitális könyvtár létrehozását írta elő. E tervezet azon az előfeltevésen nyugszik, hogy az e-könyvek digitális haszonkölcsönzése nem tartozik ugyanezen kivétel alá.
- 24 A közkönyvtárak jelenleg a jogosultakkal kötött felhasználási megállapodások alapján teszik az interneten hozzáférhetővé az e-könyveket.
- 25 A VOB vitatja e törvénytervezetet, és ezért keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt annak lényegében megállapítása iránt, hogy már a jelenlegi szerzői jogi törvény is kiterjed a digitális haszonkölcsönzésre.
- 26 E körülmények között a Rechtbank Den Haag (hágai bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 2006/115 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, 2. cikke (1) bekezdésének b) pontját és 6. cikkének (1) bekezdését, hogy az e rendelkezések szerinti »haszonkölcsönzés« fogalma a szerzői jogi védelemben részesülő regényeknek, novellagyűjteményeknek, életrajzoknak, úti, gyermek és ifjúsági könyveknek a nyilvánosság számára nyitva álló intézmény útján történő olyan használatba adását is magában foglalja, amely sem közvetlenül, sem közvetetten nem irányul gazdasági vagy kereskedelmi előny szerzésére, és amelynek keretében

- egy digitális formájú többszörözött példányt (A másolat) helyeznek el az intézmény szerverén, és lehetővé teszik a felhasználó számára e többszörözött példánynak a felhasználó saját számítógépén, letöltés útján történő többszörözését (B másolat),
- a felhasználó által a letöltés során készített többszörözött példány (B másolat) meghatározott időszak lejártát követően nem használható fel tovább, és
- ezen időszak alatt más felhasználók nem tölthetik le saját számítógépükre a többszörözött példányt (A másolat)?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: megakadályozza-e a 2006/115 irányelv 6. cikke és/vagy az uniós jog valamely más rendelkezése a tagállamokat abban, hogy a haszonkölcsönzés jogának az említett irányelv 6. cikkében foglalt korlátozásának alkalmazását ahhoz a feltételhez kössék, hogy a műnek az intézmény által hozzáférhetővé tett többszörözött példányát (A másolat) e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján az Unión belül a 2001/29 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más hozta forgalomba?

- 3) A második kérdésre adandó nemleges válasz esetén: támaszt-e egyéb követelményeket a 2006/115 irányelv 6. cikke az intézmény által hozzáférhetővé tett többszörözött példány (A másolat) származásával szemben, mint például annak követelményét, hogy az említett többszörözött példány jogszerű forrásból származzon?
- 4) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, hogy a művek példányainak az említett rendelkezés értelmében vett »első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását« jelenti a szerzői jogi védelemben részesülő regények, novellagyűjtemények, életrajzok, úti-, gyermek- és ifjúsági könyvek digitális többszörözött példányainak határozatlan időre történő, online, letöltés útján megvalósuló használatba adása is?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 27 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése lényegében arra irányul, hogy a 2006/115 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, 2. cikke (1) bekezdésének b) pontját és 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a „haszonkölcsönzés” e rendelkezés értelmében vett fogalma kiterjed valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának haszonkölcsönzésére, amennyiben e haszonkölcsönzésre úgy kerül sor, hogy az említett példányt valamely közkönyvtár szerverén helyezik el, és lehetővé teszik a felhasználó számára annak a saját számítógépén, letöltés útján történő többszörözését azzal a feltétellel, hogy a haszonkölcsönzés időtartama alatt e felhasználó csak egy példányt tölthet le, és hogy ezen időszak leteltét követően már nem használhatja fel az általa letöltött példányt.
- 28 Meg kell jegyezni egyfelől, hogy a 2006/115 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése, amelynek értelmében „a tagállamok biztosítják a jogot a szerzői jogi védelemben részesülő művek eredeti vagy többszörözött példányai és egyéb, [...] védelem alatt álló teljesítmények [...] haszonkölcsönének engedélyezésére, illetve megtiltására”, nem pontosítja, hogy a „művek [...] többszörözött példányai” e rendelkezés szerinti fogalma magában foglalja-e azokat a példányokat is, amelyeket nem rögzítettek anyagi hordozón, így a digitális példányokat.
- 29 Másfelől ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja akként határozza meg a „haszonkölcsönzés” fogalmát, mint a közönség számára nyitva álló intézmény útján határozott időre történő használatba adás, amely sem közvetlenül, sem közvetetten nem irányul gazdasági vagy kereskedelmi előny szerzésére. E rendelkezésből mindazonáltal nem derül ki, hogy az ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében említett haszonkölcsönzés tárgya (a „teljesítmény”) alá tartoznak-e a digitális teljesítményekhez hasonló, nem tárgyi formában megjelenő teljesítmények.
- 30 E körülmények mellett legelőször is azt kell megvizsgálni, hogy vannak-e olyan indokok, amelyek mindenesetre igazolják a digitális többszörözött példányok és a nem tárgyi formában megjelenő teljesítmények haszonkölcsönzésének a 2006/115 irányelv hatálya alóli kizárását.
- 31 Ezzel kapcsolatban először is a 2006/115 irányelv (7) preambulumbekkezdéséből az következik, hogy azt többek között a „tagállamok jogszabályai[na]k egymáshoz közelítése céljából fogadták el, hogy azok ne legyenek ellentétesek olyan nemzetközi egyezményekkel, amelyekben számos tagállam szerzői és szomszédos joga alapul”.
- 32 Márpedig azon egyezmények között, amelyeket az említett irányelvnek tiszteletben kell tartania, konkrétan szerepel a WIPO szerződés, amelynek az Unió és valamennyi tagállam egyaránt részese.

- 33 Következésképpen a 2006/115 irányelv értelmében vett „teljesítmény” és „többszörözött példányok” fogalmát az WIPO szerződésben szereplő megfelelő fogalmakra tekintettel kell értelmezni (lásd analógia útján: 2012. március 15-i SCF-ítélet, C-135/10, EU:C:2012:140, 55. pont).
- 34 Márpedig a WIPO szerződéshez csatolt közös nyilatkozat értelmében az e szerződés 7. cikkében szereplő, a bérleti joggal kapcsolatos „többszörözött példányok” és „eredeti példányok” kifejezések „kizárólag azokra a többszörözött példányokra vonatkoznak, amelyeket tárgyi formában lehet forgalomba hozni.” Ebből következik, hogy az e szerződésben szereplő bérleti jog alól ki vannak zárva a nem tárgyi formában megjelenő művek, valamint a digitális példányokhoz hasonló, nem rögzített többszörözött példányok.
- 35 Ezért a 2006/115 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „bérlet” fogalmát úgy kell érteni, hogy az kizárólag a tárgyi formában megjelenő művekre vonatkozik, az ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „többszörözött példányok” kifejezést pedig úgy, hogy az a bérlet tekintetében kizárólag az anyagi hordozón rögzített többszörözött példányokra vonatkozik.
- 36 Mindemellett, noha a 2006/115 irányelv címe bizonyos nyelvi változatokban együttesen hivatkozik a „bérleti és haszonkölcsönzési jogra”, és noha ezen irányelv általában együttesen szabályozza e jog különböző kérdéseit a bérlet és a haszonkölcsön rendszere esetén is, ebből azonban nem következik, hogy az uniós jogalkotó szükségképpen ugyanazzal a jelentéssel kívánta felruházni a „teljesítmény” és a „többszörözött példány” fogalmát függetlenül attól, hogy a bérlet vagy a haszonkölcsön rendszeréről van-e szó, ideértve az ezen irányelv 6. cikke értelmében vett nyilvános haszonkölcsönzést.
- 37 Ugyanis egyfelől az említett irányelv (3) és (8) preambulumbekkezdése bizonyos nyelvi változatokban nem együttesen hivatkozik a „bérleti és haszonkölcsönzési jogra”, hanem külön a „bérleti jog[ra] és [a] haszonkölcsönzési jog[ra]”.
- 38 Másfelől, amint a 2006/115 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjából következik, az uniós jogalkotó a „bérlet” és a „haszonkölcsön” fogalmát külön kívánta meghatározni. Így a bérlet tárgya nem szükségképpen esik egybe a haszonkölcsön tárgyával.
- 39 A fentiekből következik, hogy habár – a jelen ítélet 35. pontjából következően – az olyan, nem tárgyi formában megjelenő teljesítményeket és nem rögzített többszörözött példányokat, mint a digitális többszörözött példányok, ki kell zárni a 2006/115 irányelvben szabályozott bérleti jog alól a WIPO szerződéshez csatolt közös nyilatkozat megsértésének elkerülése érdekében, sem e szerződéssel, sem pedig e közös nyilatkozattal nem ellentétes az ezen irányelv értelmében vett „haszonkölcsönzés” fogalmának olyan értelmezése, amely adott esetben kiterjed a digitális formában megvalósuló haszonkölcsönzés bizonyos eseteire is.
- 40 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy – amint a jelen ítélet 9. pontjában megállapításra került – a 2006/115 irányelv kodifikálja és lényegében azonos formában átveszi a 92/100 irányelv rendelkezéseit. Márpedig a 92/100 irányelv előkészítő munkálataiból nem vonható le azon következtetés, hogy a digitális formában megvalósuló haszonkölcsönzést minden esetben ki kell zárni annak hatálya alól.
- 41 Kétségtelen, hogy a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint bizonyos szomszédos jogokról szóló tanácsi irányelvjavaslat (COM(90) 586 végleges) indokolása említi az Európai Bizottság azon szándékát, hogy kizárja a 92/100 irányelv hatálya alól az elektronikus adattovábbítás útján történő rendelkezésre bocsátást.
- 42 Meg kell azonban először is jegyezni, hogy nem nyilvánvaló, hogy a Bizottság a könyvek digitális formájú többszörözött példányaira alkalmazni kívánta e kizárást. Egyfelől az ezen indokolásában említett példák kizárólag filmek elektronikus továbbítására vonatkoznak. Másfelől az említett indokolás

megfogalmazása idején a könyvek digitális formájú többszörözött példányai nem voltak olyan mértékben használatosak, hogy jogosan feltételezhető lenne, hogy azokat a Bizottság hallgatólagosan figyelembe vette.

- 43 Másodszor meg kell állapítani, hogy a Bizottság által az ugyanezen indokolásban kifejtett szándék nem jelenik meg kifejezetten magának a 92/100 irányelv elfogadásához vezető javaslatnak a szövegében és ezen irányelvben sem.
- 44 A fenti megfontolásokból következik, hogy nincsen semmilyen döntő indok arra, hogy a 2006/115 irányelv hatálya alól minden esetben kizárásra kerüljön a digitális többszörözött példányok és a nem tárgyi formában megjelenő teljesítmények haszonkölcsönzése.
- 45 E következtetést egyébként megerősíti a 2006/115 irányelv célkitűzése is. Annak (4) preambulumbekendése ugyanis többek között kimondja, hogy a szerzői jog által biztosított védelemnek alkalmazkodnia kell az új gazdasági fejleményekhez, így például az új felhasználási módokhoz. Márpedig a digitális formában történő haszonkölcsönzés vitathatatlanul az új felhasználási módok közé tartozik, és ennél fogva szükségessé teszi az új gazdasági fejleményekhez való alkalmazkodást.
- 46 A digitális formában történő haszonkölcsönzésnek a 2006/115 irányelv hatálya alóli teljes kizárása továbbá ellentétes lenne a szerzők számára biztosítandó védelem magas szintjét előíró általános elvvel.
- 47 Igaz ugyan, hogy ezen általános elv csak hallgatólagosan jelenik meg a 2006/115 irányelv (5) preambulumbekendésében, a 2001/29 irányelv azonban kiemeli azt, annak (9) preambulumbekendése ugyanis kimondja, hogy a szerzői jog harmonizációjának „a magas szintű védelemből” kell kiindulnia.
- 48 Így ezen általános elvet figyelembe kell venni azon irányelvek értelmezése során, amelyek a 2006/115 irányelvhez hasonlóan a szerzői jog különböző kérdéseinek harmonizálására irányulnak, azonban a 2001/29 irányelvénél korlátozottabb a céljuk.
- 49 A jelen ítélet 44. pontjában szereplő következtetésre tekintettel ezt követően meg kell vizsgálni, hogy valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának az előterjesztett kérdésben kifejtettekhez hasonló feltételek melletti haszonkölcsönzése a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alá tartozhat-e.
- 50 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését – mivel az az ezen irányelv 1. cikkében foglalt kizárólagos haszonkölcsönzési jog alóli kivételnek minősül – a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében szigorúan kell értelmezni, ugyanakkor az említett értelmezésnek lehetővé kell tennie az így megállapított kivétel hatékony érvényesülésének megőrzését és céljának biztosítását is (lásd ebben az értelemben: 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélet, C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631, 162. és 163. pont; 2011. december 1-jei Painer-ítélet, C-145/10, EU:C:2011:798, 133. pont).
- 51 Az e-könyvek nyilvános haszonkölcsönzésének jelentőségére tekintettel, valamint a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő, a nyilvános haszonkölcsönzési kivétel (a továbbiakban: nyilvános haszonkölcsönzési kivétel) hatékony érvényesülésének és a kultúrpolitikai célkitűzések e kivétel általi előmozdításának biztosítása céljából ezért nem zárható ki, hogy a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó abban az esetben, amikor a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtár által végzett tevékenység – különösen az ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában támasztott feltételekre tekintettel – lényegében a nyomtatott művek haszonkölcsönzésének feltételeihez hasonló feltételekkel rendelkezik.

- 52 Amint magának az előterjesztett kérdésnek a megfogalmazásából is következik, a jelen esetben az alapügy könyvek digitális formájú többszörözött példányának olyan haszonkölcsönzésére vonatkozik, amikor e példányt a közkönyvtár szerverén helyezik el, és lehetővé teszik a felhasználó számára annak a saját számítógépén, letöltés útján történő többszörözését azzal, hogy a haszonkölcsönzés időtartama alatt kizárólag egy példány tölthető le, és ezen időszak leteltét követően e felhasználó már nem használhatja fel az általa letöltött példányt.
- 53 Márpedig az ilyen művelet úgy kell tekinteni, mint amely – különösen a 2006/115 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában támasztott feltételekre tekintettel – lényegében a nyomtatott művek haszonkölcsönzésének jellemzőihez hasonló jellemzőkkel rendelkezik, amennyiben egyfelől a letöltés egyidejű lehetőségeinek egyetlen többszörözött példányra való korlátozása azt jelenti, hogy az érintett könyvtár haszonkölcsönzési kapacitása nem haladja meg annak mértékét, amellyel a nyomtatott mű esetében rendelkezne, másfelől pedig e haszonkölcsönzés korlátozott időre történik.
- 54 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2006/115 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, 2. cikke (1) bekezdésének b) pontját és 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „haszonkölcsönzés” e rendelkezés értelmében vett fogalma kiterjed valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának haszonkölcsönzésére, amennyiben e haszonkölcsönzésre úgy kerül sor, hogy az említett példányt valamely közkönyvtár szerverén helyezik el, és lehetővé teszik a felhasználó számára annak a saját számítógépén, letöltés útján történő többszörözését azzal a feltétellel, hogy a haszonkölcsönzés időtartama alatt e felhasználó csak egy példányt tölthet le, és hogy ezen időszak leteltét követően már nem használhatja fel az általa letöltött példányt.

A második kérdésről

- 55 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése lényegében irányul, hogy a 2006/115 irányelv 6. cikkét és/vagy az uniós jog valamely más rendelkezését úgy kell-e értelmezni, hogy azok kizárják, hogy a tagállamok ahhoz a feltételhez kössék a 2006/115 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazását, hogy valamely könyv közkönyvtár által hozzáférhetővé tett, digitális formájú többszörözött példányát a 2001/29 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően – e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján – a nyilvános terjesztésre jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba az Unión belül.
- 56 E tekintetben legelőször is, noha magának a 2001/29 irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdésének szövegéből következik, hogy a tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására, és hogy a terjesztési jog nem merül ki az Unión belül a mű eredeti vagy többszörözött példányának tekintetében, kivéve ha annak első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását az Unión belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte; ezen irányelv 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjából következik, hogy ez utóbbi irányelv nem érinti és semmilyen módon nem befolyásolja a haszonkölcsönzési joggal kapcsolatos uniós jogi rendelkezéseket.
- 57 Ebből következően a 2001/29 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése nem irányadó a 2006/115 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének értelmezése szempontjából.
- 58 Ezt követően a 2006/115 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy az ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében foglalt, kizárólagos haszonkölcsönzési jog nem merül ki a szerzői jogi védelemben részesülő művek eredeti vagy többszörözött példányainak eladása vagy egyéb terjesztése által.

- 59 A Bíróság ugyanis már kimondta, hogy az oltalom alatt álló mű olyan felhasználása, mint például a nyilvános haszonkölcsönbe adás, eltérő jellegű az értékesítéstől vagy a terjesztés más megengedett formáitól, és a haszonkölcsönzési jog a szerző előjoga marad, függetlenül a magát a művet tartalmazó anyagi hordozó értékesítésétől. Következésképpen a haszonkölcsönzési jog nem merül ki az eladással vagy más terjesztéssel, mivel a terjesztési jog pontosan csak a jogosult által vagy az ő engedélyével az Unión belül történő első értékesítés alkalmával merül ki (lásd ebben az értelemben: 2006. július 6-i Bizottság kontra Portugália ítélet, C-53/05, EU:C:2006:448, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 60 Végül meg kell jegyezni, hogy a 2006/115 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének célja, hogy egyensúlyt teremtsen egyfelől a szerzők érdekei, másfelől a kultúrpolitika előmozdítása között, amely a nyilvános haszonkölcsönzési kivételt megalapozó és a tagállamok azon lehetőségét igazoló általános érdekű célkitűzésnek minősül, hogy e rendelkezés alapján eltérjenek az ezen irányelv 1. cikkében a nyilvános haszonkölcsönzés tekintetében előírt kizárólagos jogtól. Ennek keretében a szerzők számára legalább díjazást kell nyújtani e haszonkölcsönzés címén.
- 61 Márpedig a 2006/115 irányelv – az ugyanezen irányelvnek a szerzők jogainak a nyilvános haszonkölcsönzés tekintetében biztosítandó védelmének szükségességét kimondó (14) preambulumbekzdésével összefüggésben, valamint a jelen ítélet 47. és 48. pontjában felidézett, a szerzők számára biztosítandó védelem magas szintjét megkövetelő általános elvből eredő követelményekre tekintettel értelmezett – 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell tekinteni, hogy az mindössze a szerzők számára a nyilvános haszonkölcsönzési kivétel alkalmazása során biztosítandó minimális védelmi szintet írja elő. Ebből következik, hogy nem kizárt, hogy a tagállamok adott esetben olyan további feltételeket állapítsanak meg, amelyek alkalmasak a szerzői jogok védelmének az említett rendelkezésben kifejezetten előírtat meghaladó mértékű javítására.
- 62 A jelen esetben a nemzeti jogszabály egy további feltételt ír elő a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő nyilvános haszonkölcsönzési kivétel alkalmazására. E feltétel megköveteli, hogy a könyvnek a közkönyvtár által hozzáférhetővé tett, digitális formájú többszörözött példányát a 2001/29 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően – e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján – a nyilvános terjesztésre jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba az Unión belül.
- 63 Márpedig – amint a főtanácsnok indítványának 85. pontjában helyesen rámutatott – a haszonkölcsönzési jog megszerzésével ellentétben, amely a szerző jóváhagyásával történik, a nyilvános haszonkölcsönzési jog bizonyos művekre történő alkalmazása a szerzők jogos érdekeinek sérelmével is járhat, mivel az a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt, az ilyen jóváhagyástól eltérést engedő kivételen alapul.
- 64 Következésképpen az alapügyben szóban forgóhoz hasonló feltétel, amely szerint a nyilvános haszonkölcsönzési kivétel keretében a tagállamok megkövetelhetik, hogy a haszonkölcsönbe adott könyvek digitális formájú többszörözött példányát a jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba, alkalmas arra, hogy csökkentse az előző pontban hivatkozott kockázatokat és javítsa a szerzői jogok védelmét e kivétel alkalmazása során. Ennélfogva az ilyen további feltételt összegeyztethetőnek kell tekinteni a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével.
- 65 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jogot és különösen 2006/115 irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki, hogy a tagállamok ahhoz a feltételhez kössék a 2006/115 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazását, hogy valamely könyvnek a közkönyvtár által hozzáférhetővé tett, digitális formájú többszörözött példányát a 2001/29 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően – e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján – a nyilvános terjesztésre jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba az Unión belül.

A harmadik kérdésről

- 66 A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdése lényegében arra irányul, hogy a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az kizárja az e rendelkezésben foglalt nyilvános haszonkölcsönzési kivétel valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának közkönyvtár általi hozzáférhetővé tételére való alkalmazását, amennyiben e példány jogellenes forrásból származik.
- 67 E tekintetben legelőször is, noha a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kifejezetten nem ír elő semmilyen követelményt a közkönyvtár által hozzáférhetővé tett példány jogszerű eredetére vonatkozóan, ezen irányelv egyik célja a kalózkodás elleni küzdelem, amint az a (2) preambulumbekkezdéséből kitűnik.
- 68 Márpedig annak elismerése, hogy a közkönyvtár által haszonkölcsönbe adott példány jogellenes forrásból származhasson, a hamisított vagy kalóz alkotások forgalmazásának eltűrését, vagy akár azok elősegítését jelentené, és így nyilvánvalóan ellentétes lenne e céllal.
- 69 Ezt követően a Bíróság a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő, magáncélú másolat kivételével kapcsolatban már kimondta, hogy e kivétel nem vonatkozik a jogellenes forrásból származó többszörözött példányok esetére (2014. április 10-i ACI Adam és társai ítélet, C-435/12, EU:C:2014:254, 41. pont).
- 70 A Bíróság ezzel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy a szerzői jog jogosultjai számára nem lehet előírni azon kötelezettséget, hogy eltűrjék jogaik azon megsértését, amely a magáncélú másolatok készítését kísérheti. Ha a tagállamoknak joga volna eldönteni, hogy elfogadják-e olyan jogszabályt, amely lehetővé teszi, hogy a magáncélú többszörözésre jogellenes forrásból is sor kerülhessen, ez egyértelműen a belső piac megfelelő működésének veszélyeztetését eredményezné. Az ilyen nemzeti jogszabály alkalmazása indokolatlanul okozhat károkat a szerzői jog jogosultjai számára (lásd ebben az értelemben: 2014. április 10-i ACI Adam és társai ítélet, C-435/12, EU:C:2014:254, 31., 35. és 40. pont).
- 71 Márpedig a magáncélú másolat kivételére vonatkozó mindezen érvek irányadónak bizonyulnak a nyilvános haszonkölcsönzési kivétel alkalmazása tekintetében, és ezért analógia útján alkalmazhatók a 2006/115 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének összefüggéseire.
- 72 A fentiekre tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az kizárja az e rendelkezésben foglalt nyilvános haszonkölcsönzési kivétel valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának közkönyvtár általi hozzáférhetővé tételére való alkalmazását, amennyiben e példány jogellenes forrásból származik.

A negyedik kérdésről

- 73 A második kérdésre adott válaszra tekintettel nem kell a negyedik kérdésre válaszolni, mivel azt csak a második kérdésre adott igenlő válasz esetére tették fel.

A költségekről

- 74 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A bérleti jogról és a hasznkölcsonzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a hasznkölcsonzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, 2. cikke (1) bekezdésének b) pontját és 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „hasznkölcsonzés” e rendelkezés értelmében vett fogalma kiterjed valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának hasznkölcsonzésére, amennyiben e hasznkölcsonzésre úgy kerül sor, hogy az említett példányt valamely közkönyvtár szerverén helyezik el, és lehetővé teszik a felhasználó számára annak a saját számítógépén, letöltés útján történő többszörözését azzal a feltétellel, hogy a hasznkölcsonzés időtartama alatt e felhasználó csak egy példányt tölthet le, és hogy ezen időszak leteltét követően már nem használhatja fel az általa letöltött példányt.**
- 2) **Az uniós jogot és különösen 2006/115 irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki, hogy a tagállamok ahhoz a feltételhez kössék a 2006/115 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazását, hogy valamely könyvnek a közkönyvtár által hozzáférhetővé tett, digitális formájú többszörözött példányát – az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően – e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján a nyilvános terjesztésre jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba az Európai Unión belül.**
- 3) **A 2006/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az kizárja a nyilvános hasznkölcsonzéstól való, e rendelkezésben foglalt kivétel alkalmazását valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának közkönyvtár általi hozzáférhetővé tételére való alkalmazását, amennyiben e példány jogellenes forrásból származik.**

Aláírások